

5. A vidéki származású diákoknak anyagi helyzetükre való tekintet nélkül adjanak ösztöndíjat.

6. Sajtó- és szólásszabadságot.

7. A [havi] menzajárulékot csökkentsék 150 lejre.

8. Ha 3 napon belül, szombatig nem kapunk választ, hétfőtől ne menjünk előadásokra.⁴⁰

Nálam találva (Teodor Stanca⁴¹)
1956. október 30.

Közli románul Michaela Sitariu: Oază de libertate – Timișoara 30 octombrie 1956. Iași, Polirom, 2004, 195–197. p.

37.

Tájékoztató jelentés a diákmegmozdulásokról

Temesvár, 1956. október 31. (11.45 órakor)

1. A temesvári illetőségű egyetemisták összegyűltek a diáklányok bentlakása előtt és mutogatnak, gesztikulálnak.

2. A lányok a lépcsőkön állva eltorlaszolták a bentlakás bejáratát, senkit nem engednek be az épületbe, s azt skandálják, hogy hol a sajtó- és a szólásszabadság, hogy ez csak látszatdemokrácia, hol vannak a társaik, helyezték őket szabadlábra, ki az árulókkal, ki az oroszokkal, megesznek a poloskák.

3. Az egyetemisták 5-6-os csoportokban álldogálnak, annak ellenére, hogy a Milícia próbálja szétoszlatni őket.

4. 5-10-es diákcsoportok szálltak fel a *Fabric* felé menő villamosokra, s azt tárgyalták egymás között, hogy szólni kell az egyéni csoportoknak is, hogy ne menjenek haza, hanem jöjjenek vissza.

5. A villamoson két másik diák – amennyire érteni lehetett – egy bizonyos ponton egyezkedett, aminek mindenképpen benne kell lennie a nyilatkozatban. Sajnos ennek tartalmát nem lehetett kivenni a beszélgetésből. Egy másik csoport kérdezősködött, hogy visszajönnek-e, mire mindenki azt válaszolta, hogy ebéd után visszatér.

6. A nagyobb diákcsoportosulásoknál egy kistermetű, sötétebb arcú, vörös nyakkendő egyént figyeltünk meg, aki mindenütt jelen volt.

7. Egy nyolctagú diákcsoport hangosan hahotázni kezdett egy szovjet könnyű harckocsi láttán, mondván, hogy nézzetek ide, egy játék a hozzánk hasonló gyerekeknek.

⁴⁰ A felhívás első változata valószínűleg már október 24-en, szerdán elkészült.

⁴¹ Teodor Stanca, a temesvári diákmegmozdulás egyik vezetője. A temesvári Katonai Törvényszék 8 év börtönbüntetésre ítélte, 1963-ban szabadult. 1966-tól tervezőmérnökként dolgozott, majd informatikussá képezte át magát, 1995-ig programozóként dolgozott. 1991-től aktív szerepet vállalt a politikai életben, 1996–2000 között parlamenti képviselő volt a Nemzeti Parasztpárt színeiben. A Ioana Boca által szerkesztett *1956 – Un an de ruptură. România între internaționalismul proletar și stalinismul antisovietic* c. kötet dokumentumainak társszerkesztője.

8. Egy elvtárs jelentette, hogy az egyik diákcsoport arra buzdította a diákságot, hogy ne menjenek haza, ketten közülük bementek az Erdőtervezési és Kutatási Hivatalhoz, egy másik társuk pedig a Gyógyszerészeti Intézet elé ment, és nem akar onnan távozni. Megjegyzendő, hogy állandóan úgy tekintettek maguk körül, mintha keresnének valakit.

9. Az állomás fele menet két diák fegyverekről tárgyalt és gesztikulált.

10. Egyes diákok arról beszélgettek, hogy hogy nem képesek megérteni azok, akik annyira okosnak tartják magukat, hogy mi azért kérjük az ételt, hogy ne haljunk éhen.

11. Egy másik csoportban épp arról beszélgettek, hogy ti tudjátok, hogy kell mennünk a rendőrkapitánysághoz? Mások azon csodálkoztak, hogy milyen alapon viszik be a diákokat, hisz párttagok is vannak közöttük.

12. A diákok azt beszéltek egymás közt, hogy a városban kamionokkal szedik össze az egyetemistákat.

13. A Szabadság téren⁴² egy orvos egyénileg beszélgetett az egyetemistákkal, találkoztak beszélve meg velük a mai napra 17 és 18 óra között. Először a Bega Sanatornál beszéltek meg a találkoztót, majd megváltoztatták a Politechnikára. Az orvos szabadkozott, hogy azért nem tudott jönni tegnap, mert szolgálatos volt. Amikor észrevette, hogy a beszélgetésüket lehallgatják, arról kezdett beszélni, hogy ő a Delta körzetnél orvos.

14. A nagyállomáson három szerb pap, két 17-18 éves lány és egy nő álltak csomagjaik mellett. Az odaérkező Tomici szerb esperes azzal fogadta őket: „Látták mi történik? Bezárták az összes kart, valami odafent is kell legyen.” A lányok azt kérdezték a három paptól, hogy miért mennek gyerekeket tanácsolni.

15. A Tartományi Néptanács és az Opera környékén több diákcsoport arról beszélt egymás között, hogy a bezárt karokat Katonai Akadémiákká alakítják át.

16. Egy villamosmegállóban két állampolgár azt tárgyalta, hogy nagy hiba volt a karok bezárása, mivel azok most kinyilváníthatnák elképzeléseiket és megszervezhetnék magukat.

17. Az üzletekben, a sorban álló emberek azt mondogatják, hogy nagyobb fizetés helyett inkább az ipari termékeket, cipőket, nadrágokat stb. kellene olcsóbban adni.

18. Sem a munkások között, sem a sorokban nem nagyon beszélnek az eseményekről.

19. Az állomásokon az utazók általában nem kommentálnak semmit. Ezzel szemben az értelmiségiek körében élénken tárgyalják a temesvári tüntetéseket.

Megfigyelhető, hogy a legtöbben krumpliért sorakoznak, de az emberek fegyelmezetten várnak.

Közli Ioana Boca: 1956 un an de ruptură. România între internaționalismul proletar și stalinismul antisovietic. București, 2001, Fundația Academia Civică, 333–334. p.

⁴² Románul: P-ța Libertății.